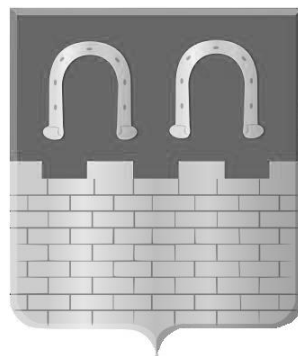
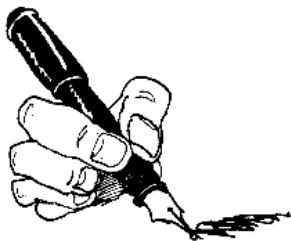

De Wildenborcher

Kwartaaluitgave voor iedereen die zich verbonden voelt met de Wildenborch

Maart 2022

Beste Buurtgenoten,

Wat vliegt de tijd. Twee jaar geleden alweer, om precies te zijn op 12 maart 2020, was de eerste corona persconferentie en maakte het kabinet maatregelen bekend om het coronavirus te bestrijden en ging Nederland in een gedeeltelijke lockdown.

Hopelijk is nu het eind in zicht en kunnen we weer verder leven zonder corona beperkingen en heel veel mooie dingen doen.

In deze Wildenborcher herdenken we in een In Memoriam Ab Oltvoort en Alie Pardijs-Wuestenenk en we maken nader kennis met de nieuwe buurtgenoten Tjeerd & Caroline de Zwaan, Kees Ruyter & Guido Pouw en Danny & Saskia Romeijn.

Na negentien jaar de tuinbaas van de Wildenborch te zijn geweest gaat Bart van der Schoot het wat rustiger aan doen. André Mensink wordt zijn opvolger, hij heeft al heel wat jaren ervaring op landgoed de Wiersse.

En verder:

- Liesbeth van Ark pakte het estafettestokje weer op en ging op bezoek bij Ivo Haaijer en Ruby Stekelenburg
- Wilfried Pluim sprak met de herder van schaapskudde De Belhamel. Een aantal schapen uit zijn kudde deden de nabeweiding op boerderij Kelholt van Ineke en Johan Braakman
- Een kijkje achter de schermen van de Vogelwerkgroep die ook in de Wildenborch actief is, Kathy de Vries sprak met Mark Koeleman van Vogelwerkgroep Noordwest-Achterhoek.
- Welke bewoners heeft het ooievaarsnest van Wybren Jouwsma aan de Vordensebinnenweg?
- 'Toen en Nu', Gerda Rossel
- De Kinderpagina is natuurlijk weer verzorgd door Anja Sprukkelhorst
- Kathy de Vries sluit het thema 'Naoberschap' van 2021 af en ging op visite bij de familie Reintjes en sprak met moeder Annie en zoon Herwin
- Gijs Harkink vult Postvak In
- De tijd van jonge reekalfjes komt er weer aan. Hendrik Jan Meulenbrugge legt uit waarom het zo belangrijk is om honden aangelijnd te houden
- Dinie Staring heeft een lekker recept voor een vis ovenschotel
- En nog veel meer.

Zoals u ziet is de eerste editie van De Wildenborcher in 2022 weer goed gevuld.

Veel kijk- en leesplezier.

Vriendelijke groet van de redactie, Joke, Kathy en Reinier.

Redactiegegevens

Onze telefoonnummers en e-mailadressen:

Joke Wiltink	(0575) 55 67 48	wiltwess@gmail.com
Reinier Klein Brinke	(0575) 55 65 12	reinierkleinbrinke@planet.nl
Kathy de Vries	(06) 53 15 33 79	kathy.devries@xs4all.nl

Inzenden copy voor de volgende Wildenborcher: vóór 20 april 2022

Naar: E-mail wiltwess@gmail.com
WhatsApp (06) 10 27 75 47
Schoolhuisweg 2

Bezorging:

Als u ook De Wildenborcher wilt ontvangen of als er bezorgproblemen zijn, meld dit dan bij één van de redactieleden. Wij geven het door aan Erik Ebbink, hij coördineert de bezorging.

Abonnee op de digitale Wildenborcher?

Bent u geabonneerd op de digitale Wildenborcher en neemt u een nieuw e-mailadres, geef dit dan tijdig door aan Reinier Klein Brinke: reinierkleinbrinke@planet.nl. Zo mist u geen uitgave van ons buurtblad.

Bijdrage Wildenborcher

De Wildenborcher wordt steeds met veel enthousiasme door vrijwilligers gemaakt en bij u thuis bezorgd. Een vrijwillige bijdrage voor de drukkosten kunt u overmaken naar:

IBAN: NL95RABO 0366412353 ten name van Kapel Wildenborch, onder vermelding van 'De Wildenborcher'.

Verhuur Kapel

Wilt u informatie over mogelijkheden, beschikbaarheid etc., neem dan contact op met Hans Ezerman. Email: hans.ezerman@gmail.com of telefoon: (06) 12 15 54 74.

De Wildenborchse Kapel

Ter nagedachtenis aan Albert Jan Oltvoort (1933-2021)

Op tweede kerstdag is Albert Jan (Ab) Oltvoort overleden. Als geboren en getogen Wildenborcher was hij het liefst tot het eind van zijn leven op boerderij Boschzicht gebleven, maar dat bleek om medische redenen niet haalbaar. Na een ziekenhuisopname verhuisde hij medio 2020 naar Het Spijk in Eefde, waar hij tot het eind van zijn dagen liefdevol is verzorgd. Na zijn overlijden keerde Ab alsnog terug op Boschzicht, waar hij 86 jaar lang woonde. De familie en buurt brachten hem er een laatste groet. Op 3 januari was de uitvaart.

De naaste burens vormden een indrukwekkende erehaag toen Ab voor de allerlaatste keer zijn geliefde hoeve verliet. Tijdens de uitvaartdienst in de Vordense dorpskerk werd uitvoerig stilgestaan bij Abs liefde voor de natuur. Op de rouwkaart en de liturgie prijken zwaluwen: Ab zette elk voorjaar enkele schuurdeuren en -ramen open voor nestelende zwaluwen. Hij kon erg genieten van de jonge vogels, zoals van elk nieuw leven op de boerderij, in de weilanden en in het aangrenzende bos. Zijn natuurkennis deelde hij graag met anderen. Zijn drie kinderen -en later hun partners- en kleinkinderen kregen heel wat lessen en verhalen mee, al dan niet struinend door het bos, bij het hooien, tijdens het knollenplukken of op het aardappelland.

Liefdevol

De liefde voor de natuur deelde Ab met 'zijn' Mieneke, met wie hij 62 jaar getrouwd is geweest. Zij overleed in mei vorig jaar. Samen runden ze een traditioneel 'gemengd bedrijf', waarin ook Abs inwonende ouders vele jaren meewerkten. Rundvee -specifiek het MRIJ-ras- had Abs speciale aandacht. Dat hij met Irma 7 een kampioenskoe van de lokale fokveekeuring op stal had staan, zal hem deugd hebben gedaan. Ermee pronken, lag niet in zijn aard en paste ook niet bij zijn protestantschristelijke overtuigingen. De linten en bekens die zijn koeien en varkens wonnen, verdwenen vrij snel naar een opvallende plaats of in de kast. Gedurende enkele jaren combineerde Ab het boerenbedrijf met werk 'buiten de deur' in een houtzagerij en later als monsternemer. Halverwege de jaren negentig kwam hij in contact met biologisch bedrijf De Vijfsprong en koos vanaf toen voor biologische bedrijfsvoering.

Tijdens de afscheidsdienst werden verschillende vaardigheden en eigenschappen van Ab kort aangestipt, zoals zijn 'leeshonger', orgelspel, interesse in sport en spel en zijn vaak indirecte manier om genegenheid te laten blijken. Dat laatste bijvoorbeeld door 'visite' bij het weggaan nog snel iets mee te geven van eigen boom of uit eigen tuin of diepvries. In de jaren dat Ab in het verzorgingshuis worstelde met zijn afnemende gezondheid bleef hij tot het laatst in contact met zijn kinderen en kleinkinderen als liefdevolle, fijne (schoon)vader en opa.

Rozen

Detail: de kinderen vonden in het oude 'kammet' correspondentie terug uit Abs geboortjaar 1933 waarin Burgemeester & Wethouders van Vorden officieel toestemming verlenen om rozen te planten op het Oltvoort-familiegraf. Het plan is om er weer -biologisch geteelde- rozen te poten. Het maakt de geschiedenis wat ronder. Dat kan ook worden gezegd van de plek waar aansluitend aan de begrafenis werd nage tafeld. Familie en buurt kwamen bijeen in Hotel Bakker in Vorden, niet toevallig ook de locatie waar Ab en Mieneke in 1959 hun 'brulftje' vierden.

Wij wensen de kinderen en kleinkinderen veel sterkte.

In memoriam:

Alie Pardijs-Wuestenenk 1939 – 2022

Soms moet je iemand loslaten, juist omdat je zoveel van diegene houdt.

Dinsdag 25 januari overleed, op 82 jarige leeftijd, Alie Pardijs.

Alie werd geboren als vierde en jongste kind in het gezin Wuestenenk. De kinderjaren waren tot haar zesde onbezorgd, toen overleed haar broertje Jan, nog maar twaalf jaar oud. Het huis Wuestenenk ademde vanaf dat moment verdriet. Moeder Wuestenk heeft het verlies nooit een plekje kunnen geven.

Na de lagere school ging Alie naar de huishoudschool om vervolgens als gezinsverzorgster aan de slag te gaan. Hard werken en heel secuur, dat zijn twee kenmerken die toen al van toepassing waren op Alie en dat is altijd zo gebleven. Ze was actief in het verenigingsleven en lid van de BOLH (Bond van Oud leerlingen van het Landbouwhuishoud-onderwijs in Gelderland). Hiervan was ook een jongensafdeling: BOG (Bond van Oud leerlingen Land- en Tuinbouwonderwijs in Gelderland).

Johan Pardijs uit de Wildenborch van boerderij “ 't Lange End’ was hiervan de leider en de twee werden verliefd.

Alie en Johan trouwden op 16 mei 1963 en gingen wonen in een verbouwd gedeelte van de boerderij van Johan's ouders. Het huwelijk werd bekroond met de geboorte van twee kinderen, Erik en Marian.

Het leven op “ 't Lange End” kende heel veel geluk en warmte, maar was zeker niet altijd zorgeloos. In 1971 kwam Alie's schoonvader bij een verkeersongeval om het leven. Alie kreeg later ook de zorg voor haar schoonmoeder, wat zeker de nodige aandacht vroeg.

Op de boerderij was Alie de drijvende kracht en dat zorgde er mede voor dat Johan de ruimte had voor zijn grote passie: sport. Schaatsen, wielrennen, voetbal, Johan was heel prestatie gedreven en Alie steunde hem waar mogelijk. Groot was de impact in het gezin toen Johan in 1991 een zwaar ongeluk kreeg met zijn racefiets. Na een langdurige revalidatie herstelde Johan goed, maar werd toch niet helemaal weer de oude. Gelukkig waren ze net voor het ongeval gestopt op de boerderij met melkvee. Hierdoor was het allemaal toch net iets makkelijker voor Alie.

Wat genoot Alie toen er kleinkinderen kwamen. Oppassen, spelletjes doen, verjaardag-partijtjes, het was altijd een feestje voor haar. En van feestjes hield Alie sowieso. Zelf vierden Alie en Johan ook elke vijf jaar hun eigen huwelijksjubileum bij hotel Bakker in Vorden.

In 2017 werd het leven op “ 't Lange End” wel erg zwaar en besloten ze de boerderij te verkopen en werd een mooie bungalow gekocht aan de Margrietlaan in Vorden. Hier hebben Alie en Johan twee jaar intens genoten, Alie was helemaal verknocht aan het verzorgen van orchideeën, veel mooie exemplaren sierden hun woonkamer.

Het noodlot sloeg -een week na Alie's 80ste verjaardag- opnieuw toe in 2019, Johan kreeg weer een ernstig ongeluk. Geestelijk herstel was niet mogelijk, hij kon niet meer thuis wonen en werd opgenomen in een verpleeghuis in Terborg. Een zware tijd voor Alie, gelukkig kreeg ze veel steun en hulp van de Vordense buurt en van Wildenborchers.

De gezondheid van Alie werd ook steeds wat brozer en maandag 24 januari werd ze opgenomen in het ziekenhuis, waar ze de volgende dag rustig is ingeslapen.

In besloten kring vond dinsdag 1 februari, na een herdenkingsdienst in de Vordense Dorpskerk, de crematieplechtigheid plaats in De Slangenburg te Doetinchem.

We wensen Johan, Erik & Hennie, Marian & Gerrit en de kleinkinderen heel veel sterkte toe.

Van de Kapelcommissie

*De vrijheid komt weer langzaam terug
Wat een onwerkelijke reis
We gingen samen door de wind
Nu komt de zon ons tegemoet
Zoek naar vertrouwen in de tijd
Stap maar in bij mij*

Dit lied van Paul de Munnik en MEAU hoorde ik op de radio, net toen ik begon aan deze tekst voor de Wildenborcher. Toepasselijker kan het niet. Het begint er immers qua mogelijkheden en corona beperkingen wat positiever uit te zien en we durven voorzichtig te denken aan het organiseren van allerlei activiteiten.

Zodra het kan en mag zijn we er weer en we hopen en rekenen daarbij natuurlijk op iedereen die zich op enigerlei wijze bij ons buurtschap betrokken voelt. In het afgelopen jaar hebben wij geen activiteiten kunnen organiseren en ook aan het begin van 2022 hadden we zo graag een nieuwjaarsreceptie en winterwandeling willen houden. Maar helaas

Dit alles heeft natuurlijk ook flinke consequenties voor de inkomsten van de Kapel, dus als het weer kan en we organiseren activiteiten, rekenen we op u.

In deze eerste Wildenborcher van het jaar wil ik iedereen bedanken die meehelpt de Kapel in stand te houden, dat zijn de huurders, gebruikers, schoonmakers, helpers bij activiteiten, kortom iedereen die ons op welke manier dan ook ondersteunt.

Voor Wildenborchers en alle betrokkenen is het financieel jaaroverzicht 2021 beschikbaar. Stuur een mailtje naar: reinierkleinbrinke@planet.nl en u ontvangt het per omgaande. Geen e-mail? Bel me (06) 25 06 66 70 en u ontvangt een geprinte versie. Tijdens de nieuwjaarsreceptie in 2023 worden ook alsnog de jaaroverzichten van de afgelopen twee jaar getoond en toegelicht door penningmeester Hans Ezerman.

Vanwege de coronamaatregelen hebben er nog geen kascontroles plaatsgevonden. Dit wordt in de komende maanden gedaan. Brenda Zeevalkink en Jacques van Hooijdonk vormen de kascommissie 2020. Voor 2021 zijn dat Jacques van Hooijdonk en Frans Staring, voor 2022 Frans Staring en als tweede persoon zoeken we nog een kandidaat. Bent u bereid de komende twee jaar zitting te nemen in de kascommissie, stuur een mailtje naar penningmeester Hans Ezerman: hans.ezerman@gmail.com of bel hem: (06) 12 15 54 74. Het kost hooguit een uurtje van uw tijd.

Nogmaals, als Kapelcommissie zien we de toekomst positief en vertrouwen we, in de loop van het jaar, opnieuw op veel mooie ontmoetingen in ons prachtig buurtschap de Wildenborch.

Een hartelijke groet, mede namens mijn medecommissieleden Alma van der Schoot, Judith Keurentjes, Erik Ebbink, Hans Ezerman en Noam Shalgi.

Reinier Klein Brinke, voorzitter

Wildenborchse estafette

Het is alweer een tijdje geleden dat ik bij Gafur Wargerink was, die mij toen de estafettevraag voor Ivo en Ruby heeft meegegeven. Uiteindelijk ben ik op mijn fiets bij hen beland en heb ik de vraag op ze afgevuurd. Door een gekke tijd van corona, privé en werk is er weer een tijd over heen gegaan, maar 'wat in het vat zit verzuurt niet' zeggen ze en kijk hier... Het interview met Ivo Haaijer en Ruby Stekelenburg.

We kennen ze al uit een eerdere Wildenborcher waar ze hun gezin voorstelden aan de trouwe lezers. Maar nu gaan we meer horen over hun droom.

Samen op het bankje tevreden kijkend over hun tuin, zo trof ik Ivo en Ruby aan.

Ik werd warm onthaald en nadat wij waren voorzien van een drankje stelde ik de estafettevraag die Gafur had: Wat voor soort tuin is jullie tuin?

Welk poottechniek, aarde etc., permacultuur? Uiteraard wordt deze vraag beantwoord in de loop van het verhaal wat jullie hier lezen. Maar ik begin toch bij het begin.

Dat is nu eenmaal het voordeel van de interviewer dat je, je eigen gezonde nieuwgierigheid kunt bevredigen. Want hoe zijn ze hier zo terechtgekomen?

Voor ze hier kwamen wonen hebben ze 15 jaar genoten van het stadse leven in Utrecht. Toch kwam de buitenwoonwens alsmear meer naar boven drijven. De jonge jaren hebben daar waarschijnlijk in bij gedragen, want Ivo woonde aan de rand van een Drents dorp en Ruby heeft de jeugd op de boerderij in Overijssel doorgebracht. Een zoektocht werd gestart in een bepaald zoekgebied, maar die cirkel werd uitgebreid, want het viel nog niet mee. Uiteindelijk werd het knusse huis aan de Grensweg, waar ze later grond van buurman Joop bij hebben gekocht, een feit. Wat niet meteen een feit was, is de tuin zoals zij voor ogen hebben. Ik moet bekennen dat ik het altijd het huis met de leuke varkens noemde. Maar dat is niet alles wat er heeft rondgelopen en op heeft gestaan. Wat dacht je van flink wat kippen, rogge en de schaapskudde van Warnsveld. Dit om de grond/aarde beter, voedzamer te maken. En zo begonnen ze in 2011 met een proefveldje blauwe bessen. Dat beviel goed en het werd uitgebreid met een pluktuin, moestuin en voedselbos en die combinatie heet dan een eetbaar landschap. Zo ben je grotendeels zelfvoorzienend, alhoewel dat niet de illusie was die Ivo en Ruby erbij hadden, maar zij genieten van het regenereren die voedend is voor mens, dier en de aarde. Oftewel permacultuur met zijn 3 ethische principes: zorg voor de aarde, zorg voor de mens en het delen van overvloed. Deze principes kan je vertalen naar iets minder abstracte benamingen zoals milieu (zorg voor de aarde), sociaal (zorg voor de mens) en economie (eerlijk delen). De juiste volgorde is belangrijk. Maar de zorg voor de aarde/bodem is de basis. Dat kan met een goed ontwerpsysteem, geen schade aan de aarde, maar een mooie balans en evenwicht dat wel in het belang van de mens staat.

Ivo en Ruby gaven aan dat zij dit als een sterke leidraad volgen, maar hierin niet te streng zijn, maar praktisch. Dat het hen dwingt tot nadenken bij alles wat ze doen, denk aan wateropvang, combinatieteelt, hoe creëer je nog meer biodiversiteit etc. Toen ik eenmaal wist hoe ze hier terecht zijn gekomen en wat permacultuur inhoudt kon een rondleiding door de tuin uiteraard niet uitblijven.

En ik mag het tot mijn grote vreugde ook proeven. Verschillende vruchten/bessen worden mij aangeboden. Van blauwe bessen, de rode framboos, maar ook een witte variant die ik niet kende, net zoals de Japanse wijnbes. Wat een verscheidenheid staat er, wat ook inhoudt dat het veel werk is. Ze hebben dan ook hulp en vertellen dat ze met nog meer vrijwilligers blij zouden zijn.

Voor de bessen oogst, wieden, vermeerderen van plantjes of bouwwerkjes maken en zo nog wel meer. Elke donderdag is het 'meewerkdag'.

Terwijl we tussen de rijen planten, bomen en struiken lopen, leer ik dat combineren van planten belangrijk is. Onder de tomaten is basilicum bijvoorbeeld een goede combi. En smeerwortel of de lookfamilie zijn goed voor onder de fruitbomen. Zoiets als goede burens en slechte burens en zeg nu zelf niemand wil een slechte buur.

En mocht dat laatste toch het geval zijn, dan moet je er het beste maar van maken. Aangezien je die niet zo vlot kunt verwijderen/vervangen als een plant. Maar ik heb nu wel door dat de burens aan de Grensweg met de pluktuin, nu zonder varkens ☺ gelukkig niet bij die laatste categorie horen. En als het goed is kunnen we dat allemaal zelf gaan ervaren, want Ivo en Ruby hopen aankomend seizoen mensen in hun pluktuin te kunnen ontvangen.

Met een mandje/emmertje o.i.d. lekker in de tuin je eigen bessen plukken of een plant die zij zelf hebben vermeerderd kopen. En zo hebben ze in hun hoofd nog veel meer ideeën. Eén ding is zeker, ze hoeven zich niet te vervelen.

En dan is het tijd voor mij om naar huis te gaan. Als verrassing krijg ik een potje blauwe bessen jam mee met een gezellig etiket met de tekst 'Welig'. Heerlijk, kan ik thuis nog nagenieten van het lekkers wat zo dichtbij op Wildenborchse grond bloeit en groeit. Wat een voorrecht eigenlijk, vorige keer al een lekkere appelflap, nu een potje jam en leer mensen kennen op een andere manier. En al is het soms lastig betreft tijd, ik vind het wel heel leuk om te doen en ik hoop dat jullie lezers er ook van genieten. Al moeten jullie dan wel zelf het lekkers regelen. Maar goed de eerste tip voor het lekkers volgt hieronder.

'Welig' dat is de naam die Ivo en Ruby hebben gegeven aan hun kleinschalige pluktuin en ik verwijs jullie hierbij dan ook graag naar hun site. Hier hebben ze zelf nog van allerlei informatie opstaan, want bovenstaand schrijven is hun verhaal in een notendop. Dus wil je meer weten over hun tuin of het meewerken hierin of wanneer je er terecht kunt om te plukken/ kopen ga dan naar www.welig.nl.

Deze zomer houden ze een open dag voor alle Wildenborchers, wanneer precies volgt later. Dat zal dan vast in de Wildenborcher komen te staan. Dus hou het in de gaten.

Wie zijn mobiel ook in de gaten moet houden is de Imker aan de Kapelweg, uhm wie zou dat nou zijn. Bij mij niet zo heel bekend ☺. Bart van der Schoot, het bord aan de weg valt op wat Ivo en Ruby hebben die gespot en zijn benieuwd hoe jij de bijen houdt. Ze hebben zelf ook een paar kasten van een imker uit Lochem. Heel gunstig uiteraard voor een pluktuin.

Dus kom ik binnenkort langs om het "estafettestokje" door te geven.

Liesbeth van Ark

De gaande en de komende man op de Wildenborch

Op 1 februari vond er een 'wisseling van de wacht' plaats op de Wildenborch. Na negentien jaar met hart en ziel op en voor het landgoed te hebben gewerkt, is de tijd voor onze tuinbaas Bart van der Schoot gekomen om het rustiger aan te gaan doen. Hij en zijn vrouw Alma hebben veel voor de Wildenborch betekend. Heel wat grote en kleinere projecten zijn er in de loop der jaren uitgevoerd, waar Bart een grote bijdrage aan heeft geleverd, w.o.: herstel van tuinelementen zoals bruggen en muren; groot onderhoud aan monumentaal groen zoals de berceau en de libanonceder; herstel van het parkbos 'het Bosket' nadat dit was aangekocht van het Geldersch Landschap; reiniging, restauratie en consolidatie van de monumentale beeldencollectie; project 'Herstel Natte Natuur' van het Waterschap Rijn en IJssel; uitbaggeren van alle waterpartijen; herbouw Hermitage enz. Barts aanwezigheid bij de uitvoering van al deze projecten droeg zeker bij tot het succes ervan. Daarnaast heeft het reguliere onderhoud ervoor gezorgd dat tuin en park nu in zeer goede staat verkeren. Wij krijgen daar bij tuinbezoeken en open tuindagen heel veel complimenten voor!

Het beroep van tuinbaas/erfgoedhovenier is een zeer gespecialiseerd vak. Vind maar eens iemand die dit vak goed beheerst. Daar zijn veel kwaliteiten en ervaring voor nodig. Wij prijzen ons dan ook gelukkig dat wij een goede opvolger voor Bart hebben kunnen vinden in André Mensink, die een jarenlange ervaring op landgoed de Wiersse hier op de Wildenborch kan inbrengen. In de Wildenborch is hij zeker geen onbekende. Hij en zijn gezin wonen al jaren aan de Nijlandweg, waar zij de oude boerderij van Rossel prachtig hebben opgeknapt. Wij sluiten een mooie periode met Bart af en kijken vol verwachting uit naar een 'nieuw tijdperk' met André. Twee vertrouwde krachten blijven gelukkig verbonden aan de Wildenborch: Rick Kelder en Alma van der Schoot. Met hun ervaring hier en met af en toe nog wat informatieve bijstand van Bart, zal André hier, zo verwachten wij, een 'vliegende start' krijgen.

Op 11 februari namen wij met alle medewerkers in het Koetshuis feestelijk afscheid van Bart!

Evert-Kees en Jennine (van de Plassche-Staring)

Er wordt wel eens gezegd: 'Wat zou deze plek zeggen als het praten kon?'
Hieronder het prachtige verhaal van de tuinen van de Wildenborch, aan het papier toevertrouwd door Alma van der Schoot.

Nu...

Ik heb 't net gehoord.....

Nietsvermoedend lig ik hier, goed verzorgd en gekoesterd, in diepe rust, tijdens mijn jaarlijks terugkerende winterslaap. Afgesloten van nieuwsgierige ogen, doordat ik sluimer te midden van bos, landerijen, waterpartijen en een monumentaal kasteel. Ik mijmer zo maar wat over vroeger, zoals wel meer ouderen doen, waarbij veel herinneringen bovenkomen over mijn beheerders en 'verzorgers', over mijn uiterlijke veranderingen etc.

Herinneringen bijvoorbeeld aan hoe ik in mijn prille start, niet meer dan alleen een leef- en woonplek was. Een plek waar om gestreden is en welke fel verdedigd werd. Velen probeerden mij hun eigendom te maken en naar hun inzicht of kennis, in te richten. Roofridders, boze burgers, hertogen, ze wilden allemaal iets met of van mij..... Maar dat is al een eeuw of zes geleden..... Mijn herinneringen hierover zijn wat vager geworden. Tja ouderdom he? Liefst vergeet ik de periode toen een 'verzorger' mij en het weelderig omringend bos alleen maar aankocht vanwege de vijfduizend kapbare eikenbomen. Dat zal aan 't eind van 1700 zijn geweest. Vreselijk, wat voelde ik me kaal en beroofd!

Maar gelukkig: wat me als de dag van gisteren heugt is, toen een voormalig zeekapitein interesse toonde in het poortgebouw dat ooit toegang verschafte aan die roofridderburcht, m'n roots zeg maar. Hij verbouwde het poortgebouw tot een leefbaar huis van aanzien. Ik stel me zo voor, dat hij ook zeker mij zou hebben verfraaid als hij langer zou hebben geleefd. Gelukkig was daar zijn zoon, een jonge enthousiasteling, die goed onderbouwd de nalatenschap van zijn vader in stand hield en mij geheel in stijl,schoonheid gaf. Ik voelde me eindelijk gezien en gewaardeerd. Mijn paden waren prachtig recht, al dan niet geflankeerd door strakke hagen in geometrische vormen, hier en daar opgefleurd door vrolijk gekleurd plantenspul. Een loofgang werd aangeplant, dat vond ik toch zo chic! Bomen werden er geplant, zelfs uit verre oorden, als waren het edelstenen in een kroon. Alles geheel naar de laatste mode en trend: de Franse tuin! Nee, ik kan echt zeggen dat deze zoon een goed beheerder was, met goede verzorgers om hem te helpen mij te laten stralen. In de jaren die volgden veranderde mijn aanzien in een wat lossere stijl, met o.a. slingerende paden, vijvervormen met spiegelen oppervlak, solitaire bomen en bosschages. Ik hoorde wel eens iemand zeggen dat het Engelse landschapstijl was. Het voelde goed, niet meer ingesnoerd als in een Frans korset, maar wat lossere, meer natuurlijk zeg maar.

Wat meer recentelijk, zo'n 80 jaar geleden of zo, na verschillende beheerders en verzorgers te hebben verdragen, was daar een kunsthistorisch onderlegd persoon die met verve mijn aanzien veranderde en verfraaide met een bloementuin en zwemvijver naar het idee van oude Italiaanse tuinen. Mijn verzorgers en hij plaatsten oude zandstenen beelden op goed uitgekozen plekken, als waren het sieraden in mijn groen fluwelen gebladerte. Mijn verzorgers en de beheerder na hem onderhielden mij met zorg, passie en gepaste eerbied. Tenslotte kwam ik al aardig op leeftijd. Het viel vast niet altijd mee: keuzes maken over oudjes die op omvallen stonden, maar zo gezichtsbepalend waren. Soms werd er door storm of sneeuw voor hen beslist.

Fijn was het voor mij, dat na het millennium een periode van groen enthousiasme aanbrak. Borders werden opgeknapt en ingevuld met fleurige vaste planten. Mijn schoonheid werd uitgebreid door de komst van nieuwe bijzondere bomen. Herinneringsbomen ter ere van kinderen voor later en herinneringsbomen voor dierbaren van eerder. Ook een nieuwerwets zwembad kwam er en een Dahliaslinter, daar werd ik me toch vrolijk van!

De waterpartijen werden schoongemaakt waardoor ik me weer zo fris voelde, als toen mijn spiegelvijver, ruim 200 jaar geleden, werd gegraven! Mijn bloementuin stond weer in het teken van bloemen, bloemen en nog eens bloemen!

Mijn groentehof werd weer ingezaaid met lekkers vol vitamines. Mijn omliggend bos werd groots uitgebreid en waar nodig uitgedund, gesnoeid, heringeplant. Een lekker gevoel zo'n mooie groene omlijsting. En..... waar ik me eerst wel wat zorgen over maakte, maar wat me zoveel bracht was, dat het grote hek opening voor bezoekers. Koude en warme sneeuwklodjesdagen, tropische temperaturen, moessonachtige concertdagen, Tuin der Lusten, ik beleefde het allemaal en genoot van alle aandacht. Mijn verzorgers maakten voortijds extra werk van mij, opdat ik tiptop zou 'Shinen'. Erna harkten ze mijn betreden paden weer glad, laptten moddersporen in het gazon weer op, verwijderden de informatiebordjes, fietsenstalling, kassahuisje, maakten wc's en theeschenkerij weer schoon. Dan keerde na de laatste opening de rust weer terug, kon ik weer sluimeren en mijmeren over weer een jaar dat achter me lag.

En nu?

Ik hoorde dat er na 19 jaar een nieuwe verzorger komt. Gelukkig wéér iemand in het bezit van groene vingers. Ik maak me er niet meer zo druk om, ook dat is de leeftijd denk ik.

Net als bij de vorige verzorger en de velen vóór hem, zal er weer met liefde voor me worden gezorgd, dat komt zeker goed.

En toen was er de laatste werkdag van tuinbaas Bart van der Schoot.

Zorg goed voor pasgeboren reekalfjes en houd honden aangelijnd

De tijd van jonge reetjes komt er weer aan, want vanaf eind april worden reekalfjes geboren. Een reegeit heeft een draagtijd van negen maanden, deze is wel een beetje afhankelijk van de temperatuur in de voorbije winter. In het geval van een strenge winter wordt de draagtijd wat verlengd en worden de kalfjes later geboren, in mei tot begin juni.

Tijdens de 'sluimerende draagtijd', de eerste tijd na de bevruchting, kunnen de embryo's lange tijd heel klein blijven. Als een ree hoog drachtig is, dan loopt het niet meer zo snel.

De geboortes vinden plaats op beschutte plekken in het bosgebied, zoals in ons buurtschap onder andere in de Bronsbergen of Het Grote Veld. Het aantal kalfjes per worp is één tot drie en het bijzondere is dat de ree ze niet samen in één nest legt, maar allemaal op een aparte plek. Voor de wandelaar onopvallend doordat de gestippelde vacht op de rug bijna dezelfde kleur heeft als de omringende natuur, heel mooi gecamoufleerd. Het kalfje blijft stil liggen totdat de moeder komt om het te laten drinken, dat gebeurt een aantal keren per dag, een heel kort moment.

De eerste dagen is zo'n reekalfje reukloos zodat het niet onder de aandacht van roofdieren komt; een soort bescherming tegen het opsporen dus. Deze periode is heel risicovol omdat het reekalf, zodra het honger heeft, zelf wel reageert op alles wat beweegt. Het gaat mekkeren en komt naar het bewegende dier of mens toe.

Hendrik Jan Meulenbrugge heeft al diverse keren een meelopend reekalfje meegemaakt. Eens vlak bij zijn huis terwijl hij in de tuin bezig was en op een andere moment toen hij in het bos wandelde met zijn kat. In zo'n situatie moet je absoluut weggaan want dan blijft het reekalf liggen, zegt Hendrik Jan. Raak het in elk geval niet aan, want als het reekalf naar 'mens' ruikt dan wordt het door de moeder verstoten.

Een loslopende hond is ook een heel groot gevaar, zelfs even snuffelen wordt al door de moedergeit opgemerkt en ze zal niet meer naar haar jong omzien. En wat te denken van een hondenbeet, dit zal het jonge reekalfje zeker niet overleven.

Vandaar nogmaals de oproep: Houd honden altijd aangelijnd!

Joke Wiltink
(foto's: Hendrik Jan Meulenbrugge)

Een financiële bijdrage voor De Wildenborcher is zeer gewenst

Zoals u weet verschijnt ons buurtblad De Wildenborcher vier keer per jaar. Elke editie wordt - met heel veel enthousiasme- door vrijwilligers samengesteld. Niemand krijgt een vergoeding voor zijn of haar werk. Het rondbellen, het interviewen, het schrijven, het samenstellen, het fotograferen, het in elkaar nieten, het bezorgen, etc., alles is vrijwilligerswerk.

De enige kosten die er wel zijn, zijn de drukkosten. Deze bedragen per editie gemiddeld zo'n € 275,- (dit varieert vanwege het aantal pagina's en oplage).

Tijdens de nieuwjaarsreceptie in de Kapel staat er altijd een 'collectebus' voor een vrijwillige financiële bijdrage en veel Wildenborchers maken daar gelukkig gebruik van. Of het stimuleert om een bijdrage over te maken op de bankrekening. Vanwege corona is er helaas twee jaar geen nieuwjaarsreceptie gehouden en dat merken we ook aan de inkomsten voor De Wildenborcher. De Kapel paste het tekort bij, maar dat is natuurlijk niet de opzet.

We weten dat u ons buurtblad waardeert, mogen we daarom jaarlijks rekenen op een kleine financiële bijdrage, zodat we hiervan de drukkosten kunnen blijven betalen. Het bankrekeningnummer staat in elke editie op de tweede pagina, we noemen het hier ook nog even: IBAN: NL95RABO 0366412353 ten name van Kapel Wildenborch, onder vermelding van 'De Wildenborcher'. Alvast Bedankt!

Redactie De Wildenborcher,
Joke, Kathy en Reinier

Ooievaarsnest in de Wildenborch

Midden jaren 70 waren de ooievaars bijna verdwenen uit Nederland. Er werden nog maar zes paartjes geteld! De Vogelbescherming haalde 28 vogels uit het buitenland en met vrijwilligers werden een aantal ooievaarstations opgericht, waarover de vogels werden verdeeld. Een ervan was het vogelstation in Gorssel, dat werd beheerd door Wim en Gerry Verholt. Zij hebben in de loop der jaren ongeveer 350 jonge ooievaars uit laten broeden.

Vandaag de dag is de ooievaar gemeengoed en zijn ze van de rode lijst afgevoerd. Afgelopen winter zijn ongeveer 1.000 winter overblijvende ooievaars geteld. Normaal overwinteren ze in Zuid-Europa en West-Afrika. Kennelijk is er voor een grote groep genoeg voedsel in onze Delta. Door het grote aantal ooievaars dreigt er zelfs een overbevolking en wij zagen rondom de Wildenborchse Veengoot regelmatig ooievaars voor en langs de maaimachines lopen.

Het idee voor het ooievaarsnest werd zo snel geboren.

Een hoge paal met het ooievaarsnest was nog maar net geplaatst of de eerste ooievaars verschenen en verkenden het nest. Soms met zijn drieën. Maar langer dan 3 weken bleven ze niet. Jaarlijks zien we steeds ooievaars verschijnen, maar het oppoetsen van de veren is de enige kortdurende activiteit. Misschien is de huur te hoog, maar dat kunnen we aanpassen. Toch wordt het nest intensief gebruikt. De laatste jaren zien we een paartje torenvalken, soms met 3 tot 4 jongen, die van voedsel worden voorzien. De pa en ma torenvalken hebben het dan vreselijk druk om de schreeuwende/bedelende jongen rustig te houden. Daarnaast is het een prachtige rust- en uitkijkpost voor buizerds, kraaien, houtduiven, spreeuwen en soms een nijlgans.

Wybren Jouwsma

Wild in de Wildenborch: De vogelwerkgroep

Graag willen we dit jaar iets over diverse soorten wild in de Wildenborch schrijven. Elke buur die ik spreek is onder de indruk bij het spotten van reeën, fazanten, dassen of ander wild dat om het eigen woonef leeft. Ook ik zit rechtop in bed als ik 's nachts een harde schreeuw hoor: 'is het een uil of een das?'

Leuk om eens wat nader onderzoek te doen en een kijkje achter de schermen te krijgen.

Mark Koeleman, vogelbeschermmer bij uitstek, heb ik gevraagd iets te vertellen over (roof)vogels. Hij werkt als vrijwilliger bij de Vogelwerkgroep en komt op diverse plekken in de Wildenborch voor jaarlijks controle en advies. De prachtige foto's zijn van eigen makelij: www.markkoelemanfotografie.nl

Van welke organisatie is jullie vogelwerkgroep en wat doen jullie precies?

De Vogelwerkgroep Noordwest-Achterhoek is opgericht op 1 januari 1988 en heeft als doel het bestuderen en beschermen van vogels in hun natuurlijke omgeving. Het werkgebied van de werkgroep ligt in het noordwestelijk deel van de Achterhoek met Lochem als centraal middelpunt. Om haar doelstellingen te realiseren worden er lezingen georganiseerd, broedvogel-inventarisaties verricht voor Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Waterschap Rijn en IJssel en particulieren. Verder houden we ons bezig met het tellen van en creëren van nestgelegenheden voor zwaluwen, proberen we samen met landeigenaren nesten van weidevogels zoals wulp, Kievit, tureluur en grutto te beschermen. Monitoren we de patrijs. Tellen we de gierzwaluwen in de binnenstad van Lochem en noteren we al meer dan dertig jaar, vanaf half augustus tot ver in november, op de trektelpost Hooge Weide de vogels die overtrekken richting hun overwinteringsgebied. Daarnaast hebben we naast een groot aantal nestkasten voor mezen, vliegenvangers, roodstaarten etc. circa 600 nestkasten hangen voor bosuil, steenuil, kerkuil en torenvalk. Waarvan een deel ook in het gebied rond de Wildenborch.

Voor welke vogels hebben jullie speciale aandacht in het buurtschap de Wildenborch en waarom?

Tijdens de periode van de eileg worden de nestkasten voor de uilen en torenvalk gecontroleerd. Is de kast wel of niet bezet? Meestal is dat wel bekend bij de bewoners van het erf waar de kast hangt. Een maand later als de eieren zijn uitgekomen en we hebben uitgerekend wanneer de pullen ringbaar zijn wordt er een afspraak gemaakt met een gecertificeerd ringer. En tot slot aan het eind van het seizoen als de jongen zijn uitgevlogen worden de kasten schoongemaakt en de bodem van de kast bedekt met verse grove beukensnippers. Tussendoor kunnen we ook nog in actie komen voor herstel of vervanging van de kast en als er dode of gewonde vogels zijn gevonden. *Mochten jullie een geringde vogel vinden; geef dit dan altijd door aan iemand van de VWG of bij SOVON.*

Uilen en torenvalken maken zelf geen nest, dus houtsnippers op de bodem zorgt ervoor dat ze een kuilje kunnen maken voor de eieren en er vocht van de uitwerpselen wordt opgenomen. Vroeger, toen er nog grote oude knotwilgen en oude vervallen schuurtjes stonden, konden steenuilen daar hun plekje zoeken. Tegenwoordig vinden ze de nestkasten een goed alternatief voor hun kroost. Een schone droge kast zorgt er ook voor dat parasieten en bloedluizen minder kans krijgen om de pullen (de jonge vogels) uit te putten. Omdat de steenuil en torenvalk op de rode lijst staan, zet ik mij hier het meeste voor in. Samen met mijn vriendin Dorien, die alles in kaart brengt en het administratieve deel op zich heeft genomen, hebben wij zo'n 75 kasten (incl. kerkuil en bosuil) rond Barchem hangen die we monitoren. Als er vogels worden geringd gebeurt dat onder auspiciën van Vogeltrekstation Arnhem. Door dat ringwerk kunnen we er onder andere achter komen hoe een populatie er aan toe is en kunnen we (landelijk) meer energie steken in bescherming, habitat creëren of nestkasten ophangen in de juiste omgeving. Als je zelf deze prachtvogels op je erf hebt vliegen, blijft het elke keer weer genieten. De periode van eieren leggen en broeden is voor iedere vogel verschillend en dat geldt ook voor uilen en de torenvalk.

Buiten dat is er per soort vaak ook nog sprake van spreiding die en dat is niet uitzonderlijk soms enkele weken kan beslaan. Over het algemeen zijn oudere vogels vroeger met de eieren dan vogels die voor het eerst aan een nest beginnen. Het nieuwe broedseizoen begint met de bosuil. Steenuil en torenvalk zijn wat later en de kerkuil, die soms wel twee tot drie broedsels per jaar groot kan brengen, kijkt wanneer het schikt.

Welk jaargetijde zijn de vogels het meest actief?

Bosuil

Legperiode soms al in februari, meestal in maart. Legsel varieert van 1-7 eieren. Meestal 2-4 eieren. In voedselarme jaren geen broedsel. Eén legsel per jaar. Eieren bebroed vanaf het 2e of 3e ei. En wel zo'n broedduur 28-29 dagen. Nest in boomholte, ook nestkasten of ruimtes in gebouwen. Incidenteel op grond of in eksternest. Jongen klauteren soms al na 2 weken, maar meestal later uit het nest en zoeken een veilige zitplaats. Na 3 maanden vliegvaardig.

Steenuil

Broedperiode van half april tot half mei. Legsel bestaat gemiddeld uit 3-5 eieren. Normaliter één legsel per jaar, incidenteel tweede legsel tot half juni. Broedduur: 24-28 dagen. Broedt in allerlei natuurlijke holtes van bomen, vooral knotwilgen en oude (hoogstam)fruitbomen. Ook in rustige hoekjes of nissen van gebouwen of schuren en in speciale nestkasten. Jongen verlaten na ongeveer een maand het nest, maar zijn dan nog niet vliegvlug. Na ongeveer 38-46 dagen zijn ze dat wel, maar worden daarna nog zo'n 5 weken verzorgd.

Torenvalk

Territoriaal, maar kan soms in kolonies broeden (vroeger ook in Nederland). Bouwt zelf geen nest. Broedt in oud kraaiennest, in Nederland tegenwoordig vooral in speciale open of halfopen torenvalkkasten met houtsnippers erin. Ook in nissen in gebouwen en in het buitenland op rotsrichels en in rotsspleten. Eén legsel, zeer zelden twee; meestal 4-6 eieren. Broedtijd april - juli. Broedduur 27-31 dagen, begint na leg eerste ei. Alleen vrouwtje broedt. Jongen vliegvlug na 27-35 dagen, worden vaak nog wekenlang gevoerd.

Kerkuil

Broedperiode eind maart tot soms ver in het najaar. Zowel het aantal eieren per nest als het aantal broedsels hangt nauw samen met de veldmuizenstand. In veldmuizenrijke jaren kunnen legfels voorkomen tot 12 eieren. Daarna kan een tweede broedsel volgen, soms nog een derde. In tijden van voedselschaarste beginnen kerkuilen niet eens aan een nest. Gemiddeld bestaat een legsel uit 4-7 eieren. Broedt in ons land veelal in speciale nestkasten, heel incidenteel in boomholten. Jongen komen niet gelijktijdig uit het ei.

Hoe betrekken jullie mensen in deze regio bij jullie werk?

In het werkgebied van de VWG Noordwest-Achterhoek hangen ongeveer 600 kasten en die proberen we ook allemaal te controleren en te onderhouden. Dat gebeurt met een klein clubje fanatiekelingen. De mensen die een kast op hun erf hebben, delen dezelfde liefde voor de vogels als wij en we hebben goed contact. Omdat dit allemaal in de vrije uurtjes wordt gedaan naast onze baan, mogen we de kasten komen controleren als het ons uitkomt. Dat scheelt enorm veel afspraken maken. Reken maar uit als we bij 75 bezette kasten zo'n 4 keer controleren. We proberen altijd zo min mogelijk te verstoren. Ik heb een endoscoop camera aan een vishengel gemaakt en zo kunnen we vanaf de grond tot 5 meter hoog in de kast spieken en op de telefoon kijken of de bosuilkast en de torenvalkkast (die hangen meestal hoog) bezet zijn en of er broedsel is. De bosuil blijft rustig doorbroeden.

Zo kunnen we het Vogeltrekstation doorgeven hoeveel eieren er waren en hoeveel jongen er uiteindelijk zijn uitgekomen. Er komt dus een schat aan informatie vrij als dit landelijk in grafieken wordt geplaatst en voor wetenschappelijk onderzoek wordt gebruikt.

Wat knap dat elke vogel zijn eigen kast vindt! Er zijn een paar kasten in de Wildenborch gemaakt voor de kerkuil, maar daar zijn al een paar jaar succesvol torenvalkbroedsels in groot gebracht.

Is er in deze coronatijd meer aandacht voor het wel en wee van vogels gekomen?

De natuur wordt in de coronatijd massaal bezocht. Dat mensen de schoonheid van de vogels ontdekken is natuurlijk mooi, maar de dieren zullen er anders over denken.

Wanneer en hoe kunnen bewoners hier een beroep op jullie doen of juist niet?

Als bewoners al zelf een kast hebben opgehangen en die niet bezet raakt, kunnen we komen kijken en mogelijk vaststellen wat het probleem is. Soms is schoonmaken en er houtsnippers in deponeren al voldoende. Maar het kan ook zijn dat er gebruik gemaakt wordt van een goede broedplek in de nabijheid en een nestkast er eigenlijk niet nodig is. Maar predatie door onder andere steenmarter is een probleem aan het worden. Ook de schattige eekhoorn lust wel een eitje.

Wat moeten we beslist weten?

Het is niet zo dat je overal een steenuilenkast kunt ophangen en dat die dan een jaar later al is bezet. Kleinschalig landschap, het liefste met een paar schapen in de wei is ideaal. De steenuil eet voornamelijk kevers, wormen en muizen. En als ze eenmaal aan hun plek gewend zijn, blijven ze het hele jaar op het erf en rustig zitten als je in de tuin aan het werk bent. Zit er echter een bosuil of havik in de buurt die zijn kroost moet voeren dan zoekt een steenuil, en vaak ook de kerkuil, meestal een andere om zich te vestigen. Als er sporen van een kerkuil zijn (flinke witte poepsporen) loont het de moeite om een kerkuilenkast op te hangen. Dit is wel de grootste poeperd onder de uilen, dus houdt hier rekening mee voordat je een kast wilt ophangen. Witte auto en witte tractor aanschaffen is een waardevolle tip.

Torenvalken kijken het liefste uit op een paar begraasde weilanden met wat ruige stroken aan de zijkant.

Bosuilenkasten hang ik zelf niet meer op. Dit is een van de weinige uilensoorten die qua populatie goed gaan en toch het liefst in een holle boom of een oud kraaiennest broeden. En hoewel ze prachtig zijn, lusten ze ook steenuil. Bosuilen horen diep in het bos, zodat er ruimte blijft voor de andere uilen, aan de rand van het bos.

Weet of zie je uilen, weidevogels of roofvogels broedden? Meld het ons. Ook zeldzame vogels als de rode wouw, wespandief, blauwe kiekendief en zelfs de oehoe worden in de Achterhoek waargenomen. Geniet van afstand en laat het ons weten. Al dat soort waarnemingen worden opgeslagen in het archief van De VWG.

Houd het gras kort, zodat steenuil en torenvalk er kunnen jagen. Laat randen en hoekjes van het grasland hoog en ruim niet teveel op, zodat de muizen ook de ruimte hebben. En creëer als het kan een wilde akkerrand voor de patrijs, konijn, haas, ree en fazant.

Hoe kunnen we jullie tot slot een steun in de rug bieden?

Heb je interesse om deel te nemen aan activiteiten van de vogelwerkgroep, meld je dan aan als lid. Ook is het mogelijk om eerst vrijblijvend mee te draaien binnen een van de werkgroepen. Ervaring is niet noodzakelijk. Wel enthousiasme en de bereidheid om zich in te zetten. Als nieuw lid krijg je begeleiding en opvang van meer ervaren leden. De contributie bedraagt € 12.50 per jaar.

Meer informatie over de vogelwerkgroep is te vinden op <https://www.vwgnoordwestachterhoek.nl/>

Hartelijk bedankt Mark voor deze uitgebreide informatie!

Kathy de Vries

Even voorstellen: Kees en Guido

Sinds ruim een jaar bewonen Kees Ruyter en Guido Pouw de prachtige boerderij 'Deurnink' middenin het 'Groote Veld' aan de Oude Borculoseweg 1 in Vorden en ze zijn er heel gelukkig mee. Ze zijn 27 jaar samen en dit is voor hen echt een nieuwe stap.

Ik word verwelkomd met een cappuccino en we gaan via de ruime hal rechtsaf de woonkamer binnen voor een gezellige kennismaking. Het is een heerlijke lichte plek met groen uitzicht op zowel bos als op een wijds en mossig tuintapijt. Wat een rust. Kees en Guido komen uit Amsterdam en voor een deel vindt hun leven daar nog steeds plaats, omdat Kees er zijn werk heeft als beeldend kunstenaar.

Kees heeft de kunstacademie gedaan en is als grafisch vormgever afgestudeerd en heeft daarna als succesvol zelfstandig ondernemer gewerkt. Daarna werd hij actief als beeldend kunstenaar. Ook Guido is inmiddels met pensioen, en geniet onder andere van piano spelen. Hij heeft duidelijke plannen hoe hij het huis bouwtechnisch wil laten updaten, want dat is echt nodig. Guido is geboren en getogen in Amsterdam. Hij is in zijn werkend leven de theaterwereld 'ingerold' nadat een studie medicijnen en bouwkunde het niet bleken te zijn voor hem. Hij deed o.a. de organisatie voor het 'Stuffed Puppet Theatre', dat wereldwijd optrad met poppentheater voor volwassenen en werkte later voor het Fonds voor de Podiumkunsten.

Guido is eigenlijk degene geweest die verlangde naar een woning buiten de stad. Zijn ouders hadden namelijk ook een huis 'buiten'. Dat was vanaf eind jaren '50 in Brabant. Hij is dus opgegroeid met natuur, bomen, met buiten spelen en vooral met aardse geuren. Het bleef voor hem een diepe wens om dat in zijn eigen leven ook te gaan doen. En dat is hier gelukt. Kees heeft moeten wennen aan het idee om buiten te wonen, maar uiteindelijk vielen ze samen als een blok voor deze plek, de sfeer en de energie die hier hangt. Brabant bleek als woonplek uiteindelijk geen optie voor ze, omdat de schoonheid daar inmiddels verdwenen lijkt te zijn en die vind je hier nog wel. Ze kenden deze streek doordat ze familie hebben wonen in Lochem en Vorden.

De oorspronkelijke boerderij is gebouwd in 1829 en is tot 1961 in bezit geweest van de familie Tate, waarna het overging naar bankier Robert van den Berg van Saparoea uit Amsterdam. Deze heeft het in die jaren met veel liefde door architect J. Jans uit Almelo laten verbouwen, vertelt Guido. In 1971 werd voor de familie het logeershuis met garage bijgebouwd door architect W.A. Heineman uit Velp. Robert is vlak na de bouw in 1973 overleden, maar zijn vrouw heeft er nog jaren gewoond totdat zij ging samenwonen met haar nieuwe partner in kasteel den Bramel. Maar Deurnink bleef in gebruik als familie-vakantiehuis.

Door de prachtige oude waterput werd het huis ook wel 'het puttenboertje' genoemd. Op oude foto's staat nog een boerin in fiere houding naast haar put. Waar ze helemaal weg van zijn, is dat er om het huis veel leven is door de recreanten die ook van de natuur komen genieten. Kees vertelt over een magisch moment: terwijl hij buiten in de tuin bezig was en iets van geluid hoorde, zag hij enorme stofwolken dichterbij komen. Hij was helemaal opgetogen toen hij paarden in galop voorbij zag komen. Dat op zo'n plek, zo anders als wat je van Amsterdam kent, dat zoiets kan gebeuren. Waanzinnig!

Vorig jaar september hebben ze buurt gemaakt met nabije bewoners van de Galgengoor- en de Wildenborch buurt. En dat voelde als een hartelijk welkom. Ze vonden het erg fijn dat bijna iedereen er was.

En nu zien ze uit naar het voorjaar, wanneer de eerste grondige renovatie plaats gaat vinden: de asbestsanering van het dak! En dan hopen ze spoedig kennis te maken met andere buurtgenoten op het Oranjefeest.

Veel plezier voor jullie beide op deze plek en nogmaals welkom in de Wildenborch!

Kathy de Vries

Even voorstellen:

Tjeerd en Caroline de Zwaan – Bentinck

Eén jaar geleden kregen wij de sleutels van ons nieuwe huis in het buitengebied tussen Vorden en Lochem en ging een lang gekoesterde wens in vervulling.

Er moesten, met lokale ondersteuning, nog wel wat stappen worden gezet. Wij hadden inmiddels afscheid genomen van Den Haag en bivakkeerden tijdens de werkzaamheden achtereenvolgens in vakantiehuisjes bij Ruurlo, Lochem en Gelselaar; alle drie een goede uitvalsbasis om de bouw-vorderingen te volgen en de regionale blik te verruimen.

Waarom de Achterhoek?

Gedreven door een werkend bestaan in het buitenland, besloten wij op enig moment de verloven zoveel mogelijk in Nederland door te brengen. Dit begon met regelmatige bezoeken aan de omgeving van Caroline's jeugd in Gorssel en leidde gaandeweg tot jaarlijkse fiets- en wandelvakanties in de Achterhoek, waar wij ons in toenemende mate thuis voelden: ruimte, rust en vriendelijkheid. Zo ontstond vanzelf de vraag waar wij na definitieve terugkeer in Nederland zouden neerstrijken: in Den Haag of in het Oosten van het land?

Op 5 december 2014 was het zover; onze reis rond de wereld had 36 jaar geduurd. Wij re-integreerden in de stad waar wij over huisvesting beschikten, maar trokken nog steeds met regelmaat over de IJssel. En dus bleef ook de vraag zich nadrukkelijk herhalen. Met het verstrijken der jaren drong de noodzaak van een permanente keuze tussen Oost en West zich op; anders zouden wij onomkeerbaar door de tijd en leeftijd worden ingehaald.

Dat wilden wij voorkomen. Het idee, de wens, zat immers al jaren in het vat en toen het huis aan de Galgengoorweg zich aanbood, viel het laatste stukje van de puzzel resoluut op z'n plaats.

Tjeerd en Caroline

Het weten waard

Een tijdje terug vond Bart van der Schoot het boek:

75 jaar langs de kalklijn

1929 - voetbalvereniging Vorden - 2004

Het boek lag op het pad van de Kapel naar het kasteel, vlak voor de brug.

Er is links en rechts al navraag gedaan, maar de eigenaar is nog steeds niet gevonden. Hopelijk meldt zich de rechtmatige eigenaar naar aanleiding van deze oproep.

Ben jij dit boek verloren?

Bel: (06) 53 64 23 14 (Alma van der Schoot).

Danny en Saskia Romeijn stellen zich voor

Graag stellen we ons aan jullie voor, wij zijn de “part-time” bewoners van het prachtige huis van wijlen Frits van Embden aan de Wientjesvoortseweg 12.

Eind 2020 kwam dit droomhuis op ons pad na een zoektocht van 1 1/2 jaar en we kunnen ons geen mooiere plek, geen bijzonderder huis, geen leukere burens en mensen, geen fantastischere omgeving en geen fijnere woonomgeving wensen dan hier in Vorden.

Momenteel wonen en werken we nog de halve week in Rotterdam. Iedere donderdag zetten we onze “jacht” honden (Pointers) op de achterbank en rijden we met veel plezier, vaak met een volle achterbak met spullen, naar Vorden toe.

Als we Arnhem achter ons laten beginnen we al te grijzen en als we de Oude Zutphense weg indraaien, dan gaan de honden zitten en beginnen wij te zingen, want dan zijn we weer bijna op onze droomplek. Natuurlijk was er achterstallig onderhoud en was het balen dat er bijna 600 dode bomen (“letterzetterslachtoffers”) omgezaagd moesten worden. Maar “ieder nadeel heb z'n voordeel” om dit op zijn Cruijferiaans te zeggen en we zijn wekelijks bezig om ons domein nog mooier en meer eigen te maken. Wat leent die plek en dit bijzondere huis uit 1963 (geboortjaar van Saskia) zich om te verfraaien en alles lukt tot nu toe.

De inboedel is van Marktplaats, dat is een grote hobby van Saskia, en door de lockdown van vorig jaar brak nood de wetten en hebben we door de winkelsluitingen nog meer van Marktplaats gehaald dan normaal gesproken. Van banken tot tafels, van serviezen tot schilderijen, van spiegels tot tuinbankjes, maar ook van bomen tot struiken en hortensia's. Maandenlang had ik vaak meerdere adressen per weekend aangedaan waar ik Marktplaatsdingen op heb gehaald. Mijn trots is het prachtige prieel dat in onze tuin helemaal tot zijn recht komt, de mooie groenblijvende struiken en bomen en vele hortensia's die ik met mijn "schip- en verhuispartner" Peter Klus (zo noemen we hem omdat hij onmisbaar is bij mijn Marktplaats escapades) heb opgehaald. Wat hebben we veel leuke dingen meegemaakt en de tuin ziet er al prachtig uit. Het volgende project is het bos (dat is nu een kale vlakte met een verdwaalde sprieterige boom) waar we een plan voor hebben gemaakt en nu bomen aan het uitzoeken zijn. Het gaat een bos worden met veel mooie bomen én vitaliteitsonderdelen als bankjes om oefeningen op te doen. Denk maar aan de ouderwetse trimbaan.

In ons huis hebben we al een leuke gastenkamer en er zijn plannen voor een gastenverblijf en om die te gaan verhuren. Wie weet staan we over een jaar wel in het programma B&B, wie zal het zeggen, we zijn er gek genoeg voor. Op zolder hebben we een grote trainingsruimte gerealiseerd waar we workshops en lessen gaan geven. We hebben geen vast plan maar dat komt vanzelf wel. Ik ga in ieder geval andere dingen doen dan in Rotterdam en wil hier o.a. digitale lessen en workshops geven om je lichaam te trainen via je handen, voeten en gezichtsspieren. Danny heeft een "verander-je leven" model ontwikkeld en gaat hiermee mensen inspireren. Hij heeft veel ervaring opgedaan bij de native American Indianen en hij wil graag mensen inspireren. Hoe, dat gaan we allemaal nog ontwikkelen, dat wordt weer een leuke weg. Daarnaast zijn we bezig met een atelierruimte waar Danny "steampunk" objecten wil gaan maken. Dingen/ objecten van koper of misschien wel iets anders, in ieder geval is Danny creatief en kan hij (bijna) alles maken (schrijf ik trots).

Danny heeft in Rotterdam een bedrijf dat PowerPoint presentaties maakt en hij bouwt nu het aantal werkdagen ieder jaar af. Ik heb een vitaliteitsclub voor senioren waarvoor ik beweeglessen geef met oefeningen op muziek. Helemaal geweldig, maar momenteel mag ik door de Coronamaatregelen geen lesgeven.

Verder ontwikkel ik vitaliteitsprogramma's met oefeningen om vitaal te werken achter de computer, of Fit achter het stuur te blijven voor beroepschauffeurs. Er komt een dag, geen idee wanneer, dan verkopen we ons huis in Rotterdam en gaan we permanent in Vorden wonen als alles klaar is.

We hebben twee Pointers, Jessy en Tabby, dat zijn jachthonden die graag rennen, snuffelen en knuffelen. Heerlijke honden die ons leven écht verrijken. Onze drie meiden zijn het huis uit en we gaan hier een nieuw leven opbouwen. De deur en tuin staat altijd open voor een kopje thee of een ander drankje en we laten graag zien waar we mee bezig zijn. We willen graag integreren en we zien wel wat er op ons pad gaat komen, we staan overal voor open. Dus als je in de buurt bent, loop eens langs en als er twee vriendelijk blaffende en hollende honden langskomen dan zijn we zeker in de buurt!

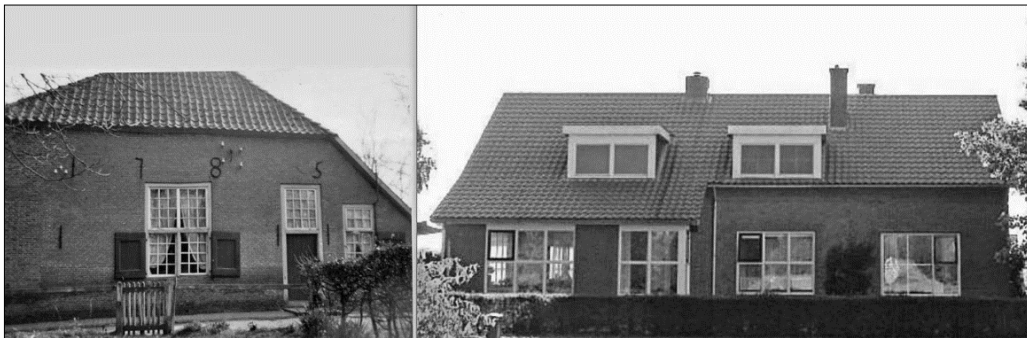
We zetten regelmatig wat op Facebook waar we mee bezig zijn en de pagina heet Domein Romeijn. Dat doen we omdat er zoveel leuke dingen gebeuren en we zulke leuke mensen tegenkomen die bijdragen aan onze droom, dat we dat leuk vinden om dat te delen. We dragen graag ons steentje bij aan een blije wereld met plezier, maar ook actief zijn met en voor elkaar.

Danny Romeijn en Saskia Romeijn-van der Valk

Toen & Nu: Haneveld

Regelmatig hoor ik van oud-Wildenborchers de verzuchting “ik ken d’r niemand meer van”, en iemands achternaam van het gezicht aflezen (“ie bunt’r vaste ene van ...”) lukt ook nog maar zelden. Even niet opgelet en alles is veranderd, mensen én boerderijen. Dat laatste valt vooral op wanneer je de foto’s die begin jaren ‘50 zijn gemaakt van een aantal Wildenborchse boerderijen ¹ vergelijkt met de huidige toestand. Nu zijn veranderingen van alle tijden, maar de laatste decennia is het toch wel erg hard gegaan, en wie weet hoe de Wildenborchse wereld er over 70 jaar uitziet.

Terugkijkend vallen twee eerdere (ver)bouwgolven op, beide na een verkoop van het landgoed de Wildenborch: eind 18^e en begin 20^e eeuw. Waar de laatste vooral wordt gekenmerkt door nieuwe stichtingen (1907-1929) was er bij de eerste vooral sprake van her- of verbouw. Dit begon al snel na 1781, toen D.H. Staring en zijn opvolgers het landgoed flink onderhanden namen en een aantal pachtboerderijen lieten renoveren of herbouwen. Duidelijke getuigen hiervan zijn de als jaartallen uitgevoerde gevelankers op de voorgevels van Molendijk (1785, verscholen achter het nieuwe voorhuis) en Nijland (1789), terwijl uit andere bronnen bekend is dat het Muldershuis rond 1785 is her- of verbouwd ².

Molendijk: 1785 (nieuw voorhuis)

Nijland: 1789

Eveneens gesierd met gevelankers uit die periode (1795) was Haneveld, net over de gemeentegrens in Barchem. Het goed wordt voor het eerst vermeld gevonden als katerstede (keuterboerderijtje) in 1638 ³ en heeft, hoewel nabijgelegen, nooit tot de Wildenborch behoord.

¹ De (helaas niet meer te traceren) fotograaf heette van Wolferen en kwam vermoedelijk uit Arnhem

² *Muldershuis*, *Molendijk* (Galgengoorweg 17 en 19) en *Nijland* (Nijlandweg 3) in de Wildenborch (gem. Vorden), *Haneveld* (Wildenborgseweg 4) en de *Kotte* (Vrochterdijk 11) in Barchem (nu gem. Lochem, voorheen gem. Laren). Voor de geschiedenis van de genoemde boerderijen gelegen in Vorden, zie www.oudvorden.nl/boerderijen

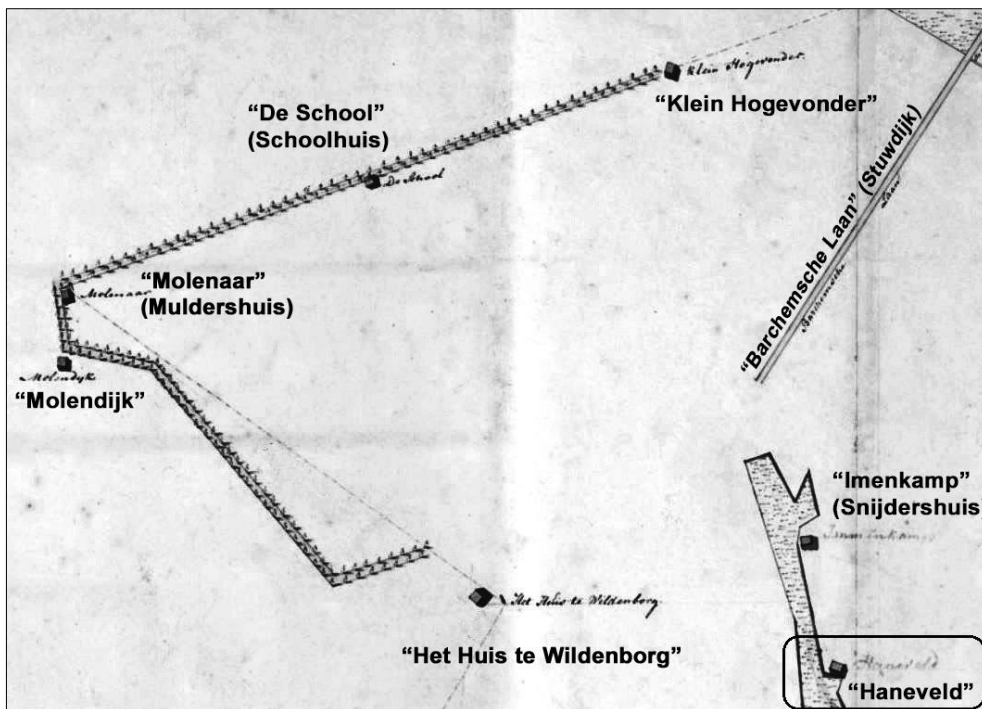
³ Oud-rechterlijk archief Scholtambt Lochem 1616-1811. Reg. Arch. Zutphen, toeg.nr. 1104, inv.nr.131

Het kwam rond 1791 in handen van de familie Nijenhuis ⁴, maar daarvóór is de geschiedenis onduidelijk, o.a. omdat er nog een plaatsje Haneveld bestond, een bescheiden voorganger (Haneveldshutte) van het huidige erve de Kotte aan de Vrochterdijk. Deze hut was begin 19^e eeuw eigendom van de Lochemse familie Joosten en werd bewoond door een familie Haneveld, maar geen van beide families had banden met de familie Nijenhuis of het erve Haneveld. Laatstgenoemde familie wortelde in Vorden en kan evenmin verbonden worden aan het vlakbij de Kotte gelegen plaatsje Nijenhuis.

De naam Haneveld verwees daarnaast ook naar een groter gebied, waarvoor meerdere eigenaren in 1772 grondbelasting ⁵ betaalden. Dit is mogelijk de reden waarom genealogisch onderzoek van de families (Klein) Haneveld tot nog toe weinig heeft opgeleverd. Het antwoord op de vraag hoe het precies zat met beide plaatsjes Haneveld en het gelijknamige gebied zal daarom, zoals gewoonlijk bij boerderijenonderzoek, gezocht moeten worden in de oude archieven.

1785: Haneveld (vervangen)

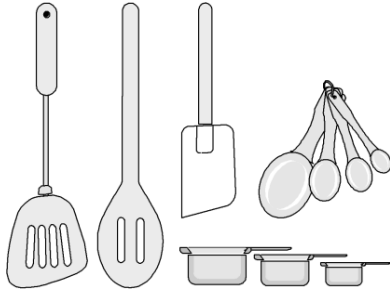
1811 ⁶

Gerda Rossel

⁴ De familie Nijenhuis vertrok in 1898 en werd opgevolgd door de familie Bannink, nu al weer 4 generaties lang

⁵ Verpondingsboek Scholtambt Lochem, boerschap Barchem. Geld. Arch., toeg.nr. 0005, inv.nr. 429

⁶ Kaart uit het archief van de marke van Barchem. Gelders Archief, toeg.nr. 0366, inv.nr. 59

Pangasiusfilet uit de oven

Wij zijn thuis dol op ovenschotels. Je kunt er eindeloos mee variëren en je kunt ze van te voren maken.

Deze keer koos ik voor een ovenschotel met pangasiusfilet. De pangasiusfilet kun je natuurlijk ook vervangen door kabeljauwfilet.

Ingrediënten: (voor 4 personen)

500 gram pangasiusfilet
500 gram aardappelpuree
500 gram prei, in ringen gesneden
1 bakje kruidenkaas (150 gram)
100 gram crème fraîche
1 rode paprika, in reepjes gesneden
1 eetlepel mosterd
1 zakje geraspte kaas (200 gram)
7 eetlepels olijfolie
zout en peper

Bereiden:

Verwarm de oven voor op 175 graden.

Maak een smeuïge aardappelpuree of neem een kant en klare

Bestrooi de vis met peper en zout.

Verhit 3 eetlepels olijfolie en bak de vis in een koekenpan om en om tot deze gaar is.

Verhit 2 eetlepels olijfolie en bak hierin de preiringen en de paprika.

Meng de roomkaas en de crème fraîche in een schaal.

Vet een ovenschaal in met de overige olijfolie en leg de vis erin.

Schenk het roommengsel over de vis.

Verdeel vervolgens de prei en paprika over de schotel.

Meng de mosterd door de aardappelpuree.

Schep de puree over de prei en paprika en strijk af met de achterkant van een lepel.

Bestrooi de schotel met een zakje geraspte kaas en zet de schotel in de oven tot de kaas gesmolten en mooi bruin geworden is.

Eet smakelijk,

Dinie Staring

Postvak In

- [Redacted]
- [Redacted]
■ [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

De Belhamel op bezoek bij bio-boerderij Kelholt

Meer dan een jaar geleden, eind november 2020, het had die nacht een graad of vijf gevoren, zien we 's morgens ineens een kudde schapen aan komen lopen. Natuurlijk naar buiten, camera in de aanslag. Goede-morgen! 'le bunt de naober?' zal de herder gevraagd hebben, maar dat verstaan wij als kersverse import niet. 'Oh, u bent

nieuw hier?' Dat gaat al beter zo. 'Jazeker!' Zo verliep onze eerste kennismaking met kudde De Belhamel en met name met herder Harrie. Even later maakten we kennis met de *naobers*, de familie Mennink, die de schaapskudde uitgenodigd had voor een paar daagjes lekker gras eten. Het laatste gras van het jaar, oftewel de nabeweiding.

Op de dag af een jaar later heb ik Harrie aan de lijn. Of z'n kudde dit najaar ook nog komt grazen in de Wildenborch? Nou, dat is toevallig, op dit moment staat een aantal 'drachtige dames' op de hoek van de Vordensebinnenweg bij de familie Braakman. En ja, daar kunnen we afspreken voor een interview voor de Wildenborcher. Overmorgen, of de dag erna, zullen de schapen een weide verder moeten worden gezet. We houden contact! En inderdaad, twee dagen later is het zover.

Ook natuurlijk even Johan Braakman, de trotse eigenaar van de biologische boerderij Kelholt gebeld om te vragen of ik welkom zou zijn. Want het leek mij heel vreemd om zonder te vragen het land of erf van een ander te betreden. Dat blijkt geen probleem en ongeveer een kwartiertje later treffen we elkaar in de weide langs de Wildenborchse Veengoot.

Goedkeurend lopen Harrie en Johan door de begraasde wei, het gesprek gaat over graskwaliteit en voedingswaarde. Omdat op de biologische boerderij geen kunstmest wordt gebruikt, is de opbrengst aan gras wat minder. Maar daar staat tegenover dat er meer kruiden in het land staan, want er wordt niet chemisch bestreden. Dat brengt wel extra werk met zich mee, want sommige kruiden (denk aan heermoes en Jacobskruiskruid) moeten soms wel worden bestreden en dat wordt dan al snel arbeidsintensief. Maar gelukkig zijn andere soorten, zoals paarden-

bloemen, rode en witte klaver, smalle weegbree en karwij een welkome aanvulling. De grond wordt er beter van, ze bevatten aanvullende vitamines en mineralen en de bloemen trekken weer vele insecten aan. Kortom: een grote bijdrage aan de biodiversiteit. Of zoals Johan zegt: 'We hebben een goed hart voor de natuur, om een eerlijk en heerlijk stukje biologisch varkensvlees te kunnen produceren'.

Harrie vertelt dat hij eigenlijk van plan was om de schapen pas de volgende dag een weide verder te zetten, maar dat vanmorgen bleek dat het gras al zo kort was dat het toch vandaag al moet. En zo zie je maar: je moet er wel regelmatig langs voor het beste resultaat. Als ik begin te vragen naar het hoe en waarom van de nabeweiding vraagt Harrie of ik het niet erg vind dat hij tijdens het interview door werkt. 'Nee, natuurlijk niet en ik kan ook m'n handjes laten wapperen'. Zo lopen we tussen de schapen door, maaien een baantje te hoog gras weg en spannen de netten opnieuw op. Harrie vertelt, terwijl we in een lekker zonnetje lopen, dat het nu wel erg rustig lijkt, maar dat hij zo, met een aantal groepen schapen (koppels) op verschillende plaatsen toch wel dagelijks een kilometer of 10, 12 in de benen heeft.

De nabeweiding heeft voordelen voor zowel de boer als voor de schaapsherder. In de zomer heeft de kudde betaalde opdrachten van o.a. Natuurmonumenten, Rijkswaterstaat en bijvoorbeeld landgoederen, waarbij de schapen etend het werk doen. Maar ook in het late najaar en in de winter moet er gegeten worden. En voor de hele kudde van zo'n 400 schapen gaat het dagelijks om veel voer! Als het echt te koud wordt, gaan met name de drachtige schapen over op gekocht hooi en voedzame brokken. Maar gelukkig is er ook nog de nabegrazing.

Het nabeweiden doet De Belhamel veelal bij boeren, maar ook wel bij particulieren met behoorlijk wat grond. Redenen om te kiezen voor nabeweiding zijn:

- veelal is het gras net te lang om de winter door te komen;
- schimmels in het gras kunnen worden voorkomen;
- de weide wordt door de schapen op natuurlijke wijze bemest;
- de grasmatten worden iets aangestampt en de schapen lopen de molshopen plat;
- de begrazing zorgt voor een betere wortelvorming.

En natuurlijk is een schaapskudde in de wei gewoon een prachtig gezicht!

Ondertussen is stagiair Dion (student Dier & Management), aan de verre kant van de weide ook bezig geweest met netten zetten. Uiteindelijk wordt de afrastering gesloten, ook elektrisch. We slaan de elektroden in de grond en dan wordt de stroom er weer op gezet. Wel blijven oppassen als je over de afrastering stapt, want er staat wel zo'n 4500 Volt op!

Wilfried Pluim

Naoberschap op Landgoed het Medler

Op de bonnefooi ga ik langs bij de boerderij van de familie Reintjes aan de Mosselseweg 16, waar moeder Annie, haar zoon Herwin met Esther, en (klein)kinderen Bas en Mirthe wonen. Ik word uitgenodigd voor koffie, want 'daar waren ze net aan toe'. In de keuken is er alle ruimte voor een gesprek en ik voel me welkom.

Feitelijk voelt de familie zich meer bij Landgoed het Medler en het buurtschap Mossel horen, dan bij het buurtschap de Wildenborch.

Tussen Landgoed Medler en Landgoed de Wildenborch was religie het verschil. In de tijd van de verzuiling in de jaren '60 tot '80

was dat verschil veel groter dan nu. Landgoed het Medler was grotendeels katholiek, men was meer gericht op Kranenburg, waar een katholieke kerk en - school waren. In de Wildenborch was men voornamelijk protestants. De kerkdienst werd in de Kapel gevierd en de kinderen gingen naar de christelijke Prinses Julianaschool aan de Wildenborchseweg.

'Boer zijn is momenteel niet eenvoudig door alle regels', vertelt Herwin. De oplossing voor het stikstofprobleem voelt voor Herwin als onrechtvaardig. De luchtvaart komt er in zijn ogen mee weg en de boer zit klem. Hij houdt van boeren en heeft het bedrijf destijds overgenomen van zijn vader Bennie, die in oktober 2015 is overleden. Hij denkt na over een nieuwe doorstart. Het werken met een robot is hem te duur, omdat hij naar verhouding te weinig koeien heeft. Hij moet er eigenlijk 120 hebben en met het huidige aantal van 85 gaat er meer geld uit dan erin komt. Daarom denkt Herwin erover om weer over te stappen naar de melkmachine. Dat is én goedkoper én brengt meer plezier terug in het werk, zegt hij. Sinds de robot voelt hij teveel afstand tot zijn koeien.

Herwin wil ook grond teruggeven aan de natuur (niet bemesten) en de koeien buiten laten lopen. Daar krijg je als boer extra voor betaald. Zoon Bas denkt op dit moment dat hij in de toekomst de boerderij wel over wil gaan nemen. Hij is 16 jaar en zit op het Zone college in Borculo. Mirthe zit op het Isendoorn college in Warnsveld.

Ik vraag hoe ze tegen het naoberschap aankijken. Volgens Herwin is er niets meer van over in vergelijking met hoe het 'vroeger' was, toen het naoberschap nog meer geleefd werd. Bas heeft op één vriend na, weinig contact met buurtgenootjes. 'Het gaat nu allemaal via de telefoon', zegt Herwin. Ieder woonadres staat tegenwoordig op zichzelf en dat vindt Herwin ook wel fijn. Hij heeft eens een burendag bezocht, maar kende er weinig mensen. Dat stimuleert het gevoel voor naoberschap bij hem zeer zeker niet. Alleen de buurtapp is als moderne tool handig als buurt, maar hij vindt het erg onpersoonlijk.

Er is veel veranderd als het over naoberschap gaat sinds Annie hier in 1966 kwam wonen. Voor haar was wonen in het buitengebied nieuw, ze is geboren in Kranenburg. Ze trok in bij haar man Bennie, diens ouders en zijn twee zussen en ze kregen samen vier kinderen: Gerrit, Mirjam, Herwin en Jos. Allen zijn vernoemd, een gebruik dat nu verdwenen is.

Elf jaar lang leefden ze samen op de boerderij. Daarna gingen de ouders naar een verzorgingshuis. 'In die tijd was het heel gewoon om bij elkaar in te trekken', zegt ze. 'Je had niet zomaar een woning'. Ze herinnert zich nog dat ze tegelijk met de jongste zus van Bennie zwanger was. Deze zus bleef ook met haar partner in huis wonen, tot ze een jaar later zelf een woning hadden. Ze hielp elkaar als buurt bij het wel en wee, zoals geboorte en overlijden, bij werken op het land en door uitleen van landbouwmachines.

Annie is wel eens door de buurman gevraagd mee te helpen bij de slacht van een varken, omdat de buurvrouw haar pols gebroken had. 'Het kwam op je pad en dat deed je gewoon', zegt ze. Er werd vanaf die tijd steeds vaker een eigen woning op het erf voor de ouders gebouwd.

'Ieder jaar, zo lang de 'r' in de maand zat, kwamen alle buren om beurten bij elkaar om een nieuwjaarsgroet te brengen. Dat was heel gezellig, maar je was op een gegeven moment wel een beetje uitgepraat met elkaar', vertelt ze. Het gebruik is langzamerhand doodgebloed.

'De gebruiken van het naoberschap veranderden snel met de komst van de telefoon en de televisie in de jaren '70'. Toen de tv kwam, was de verbondenheid in de buurt nog best groot. 'We gingen als buurt samen voor de televisie Mies Bouwman kijken. En buurtbewoner en jachttopziender Jan Assink had een telefoon, daar ging je heen als je een dokter of een veearts nodig had'. De rest van het buurtschap werd door de eerste naober aangezegd wanneer er hulp nodig was. 'Hoewel sommige mensen nog graag vasthielden aan de gebruiken van het naoberschap, verdween dit zo'n beetje helemaal vanaf de jaren '80. De mechanisering van de landbouw en de komst van auto's heeft dit in sneltreinvaart gebracht', zegt Annie. En daarbij zijn er steeds minder boeren overgebleven. Herwin is met nog een melkveehouder van het Landgoed één van de laatsten.

Annie zegt dat het naoberschap in het Medler sneller verdween dan in de Wildenborch, waar de betrokkenheid als buurt veel groter is. De grens van het Landgoed Medler met de Wildenborch ligt voor hen bij de Kapelweg. Natuurlijk wonen er ook enkele katholieken in de Wildenborch, maar dat is veruit de minderheid.

Het buurtschap Mossel kwam ook niet bij Wildenborchse traditionele bijeenkomsten als de Nieuwjaarsreceptie of het Oranjefeest. Annie komt wel bij de Wildenborchse vrouwenclub, daar is ze dan ook voor gevraagd. Ze is verder actief voor diverse verenigingen, de kerk en clubs. 'Er is geen dag dat haar autootje niet rijdt, ze is altijd bezig of onderweg', zegt Herwin. Maar de dag begint iedere morgen met het voeren van de kalveren. Dat vindt ze mooi om te doen.

In Kranenburg werd volgens katholiek gebruik het jaarlijks carnaval gevierd, maar dat bestaat al lang niet meer. Er is zelfs geen café meer en de kerk is tegenwoordig voortgezet als Heiligenbeeldenmuseum. Iets wat ze erg waardeert, omdat het gebouw zodoende kon blijven bestaan en waar voor velen dierbare herinneringen liggen.

Voor Herwin betekent het huidige naoberschap een oogje in het zeil houden voor een aantal naaste buren waar hij goed contact mee heeft. Zonder er te dicht op te zitten. Zo let hij momenteel een beetje op de overburen, waar één van de twee ziek is. Hij checkt 's morgens even of het licht brandt. Dan weet hij dat het goed is.

Buurt maken heeft hij zelf gedaan toen hij ging trouwen met zijn vrouw Esther. Zij kwam uit Zutphen en ze nodigden niet alleen alle buren uit op hun trouwerij, ook nodigden zij iedereen apart uit voor een kennismaking, om Esther voor te kunnen stellen. Esther en Herwin hebben behalve met enkele naaste buren niet bijzonder veel contact met de buurt. Ze denken erover om na hun pensionering naar Zutphen te gaan. 'Esther kwam destijds bij mij wonen, nu ga ik met haar mee', zegt Herwin. Stel dat Bas het bedrijf overneemt en zijn moeder overlijdt, dan ziet hij zich niet meer zoals zijn ouders op het erf blijven wonen en meehelpen op het bedrijf. Dan is het mooi geweest.

Na ons gesprek gaat Herwin letterlijk weer een deur verder naar huis. Fijne avond nog!

Kathy de Vries

Kinderpagina

Lente!

Onder welk plaatje horen de woorden in de wolk? Schrijf ze op in de goede rij

mensen

dieren

bomen, planten

dingen

Erfzonden

Voor ik naar de Galgengoorweg verhuisde woonde ik 25 jaar in Ransdorp in Waterland, ten noorden van Amsterdam. Anderhalve meter beneden NAP. Een veengebied. Nat, overal water. Dat had u al bedacht bij die naam. Voor de nieuwe huizen bij mij aan de overkant gingen toen 17 meter lange houten palen de grond in met daarbovenop anderhalve meter betonplangers.

Vóór 1250 lag het gebied, nog nauwelijks bewoond, vier à vijf meter boven NAP. Het bleek zeer vruchtbaar en toen Amsterdam begon te expanderen ging men er voedsel voor de stad verbouwen. Het werd zo een zeer rijk gebied. Zo rijk dat men het zich in 1502 kon veroorloven te beginnen aan de bouw van ambitieuze kerktoren. De muren maakt men beneden wel drie meter dik, zodat ze genoeg draagkracht hadden voor heel veel toren.

Er doen veel verhalen de ronde waarom het dan toch bij 32 meter gebleven is: de fundering zou niet sterk genoeg zijn; een enorm schip op de Zuiderzee heeft de top er af geslagen toen het overstag ging; ... Ik denk dat simpelweg het geld op was. Hoor maar.

De ontginning tot landbouwgebied ging gepaard aan het graven van slootjes voor de ontwatering en het omwerken van de bovengrond. Het veen kwam zo intensief in contact met de zuurstof uit de lucht en begon in te klinken, te vervluchtigen. De onverteerde plantenresten (want dat is veen) verteerden alsnog tot water en CO₂.

Ieder jaar de slootjes uitdiepen. Ieder jaar de grond omwerken.

In de driehonderd jaar na 1250 slaagde men er zo in liefst vijf meter veen te verteren. Toen men zich het rijkst waande, was landbouw al bijna niet meer mogelijk. De landhoogte daalde tot onder zeeniveau. Ontwatering ging niet meer. Er wilde alleen nog maar gras groeien en de veehouderij bracht veel minder op.

Van broeikasgassen had met toen nog nooit gehoord, maar die gingen wel in grote hoeveelheden de lucht in. Stel je voor dat ze er alleen sla verbouwd zouden hebben. Acht kroppen per vierkante meter, twee oogsten per jaar. De CO₂-voetafdruk van zo'n kropje was dan twee maal zo hoog geweest als de sla die nu uit Zuid-Spanje wordt ingevlogen.

Ook de Wildenborch was ooit een veengebied. Kijk maar naar de namen: Het Veen, Het Zwarte Veen, De Veenweg, De Veengoten, Mossel. Ook hier is het veen verdampt door ontwatering en er is ook veen gewonnen voor brandstof. In de Wildenborch is geen grammetje veen meer te vinden, terwijl er ooit toch drie a vier meter lag. Maar men heeft er aanzienlijk langer over gedaan om het te verteren, dat wel. Pas eind 19de eeuw was het zover.

We staan voor een flinke opgave om de klimaatopwarming tegen te gaan. En dan zijn er ook nog de erfzonden van onze voorouders.

Rik Mars

Pfff...was dat wennen!

Hoe het Wildenborchse Water de welvaart van Zutphen bevorderde

Na altijd in de vrije natuur te hebben gewoond was dit even wennen in het appartement hier in Zutphen. Geen rondje tuin voor het slapengaan, geen grind harken op de zaterdagmiddag, de beukhaag niet meer vlijmscherp snoeien, de krant helemaal aan de weg halen, weer of geen weer, de eksters die de nesten van de merels leeghaalden, geen reeën meer in de verte, geen fazanten meer voeren die 's morgens vroeg voor het achterraam om voedsel smeekten, geen gebalts meer in de achtertuin door diezelfde hennen en hanen fazanten en ook niet meer midwinterhoornblazen met Jacobus in de Polsteeg, met het verre geluid van een kettingzaag. Dit riekt naar heimwee? Natuurlijk kijken we terug op de heerlijke jaren in de Wildenborch.

De oergezellige Schootan met z'n allen in de Wildenborcherhof is in onze herinnering gegrift. Maar beiden 80 jaar? Dan ga je toch beseffen dat je misschien wel aan het laatste hoofdstuk begint in dit ondermaanse. Van vele lotgenoten/voorgangers, wat deze leeftijd betreft in de kennissenkring, hoorden wij: 'Dat hadden we veel eerder moeten doen'. Daar hebben we goed naar geluisterd en dus zodoende.

Nu dus aan een kant uitzicht op de PKN-kerk, aan de rand van de stad. Druk verkeer en regelmatig voorbijrazende politieauto's die hier luid toeterend en zwaailichtend de hoek om scheuren. Met in het kielzog de ambulance. Richting Warnsveld, want daar schijnt veel te gebeuren. Dat vooral geeft Vronie, een Haagse, Delftse, waarschijnlijk het echte stadsgevoel. Die het misschien daardoor wel, als stadse, helemaal naar haar zin heeft hier in Zutphen.

Wat ook fijn is, is dat naast het uitzicht op die PKN-kerk er ook aan de andere kant nog een sloot stroomt voor het pand langs. Wat blijkt bij

nader navragen? Dat is de Berkel!! Gewend als ik ben aan wijde rivieren die traag door eindeloos laagland gaan, is dit, zoals ze dat in polderland noemen, een veredelde wetering. Niks ten nadele gezegd natuurlijk.

Maar wat blijkt? Deze wetering, de Berkel dus, ontstaan diep in Duitsland, is voor de economische ontwikkeling van Zutphen zeer belangrijk geweest. Als aanvoermiddel middels de Berkelzompen. Die naam houdt al een log, slecht manoeuvreerbaar en ondiep stekend vaartuig in. Door die 'volle' vorm kon hij wel veel vracht meenemen. Maar dat ondiepe water van de Berkel? Een groot probleem! Daar heeft destijds A.C.W. waarschijnlijk wat op gevonden.

Zoals jullie allemaal allang weten was de Wildenborch een erg zompig land, door armzalige huttenlieden bewoond. Moet je nu zien, wat een weelde, prachtige boerenbedrijven, volop waarschijnlijk bemiddelde 'leu uut et westen' die de buurt niet ontwrichten maar deel van de gemeenschap worden. Wat een rijkdom! Dat water moest, om dit te kunnen bereiken destijds toen weg vanwege de landbouw en andere ontginningen. Moet je nu zien wat er van geworden is.

Hoe dat moest? Daar broedden A.C.W., zoals ik hem een beetje oneerbiedig noem, en zijn zoons gedurig op. De Baakse Beek was te klein, en daar was al zoveel heibel over. Een alternatief plan was de Berkel. Maar hoe komt dat Wildenborchs water in de Berkel? We graven een 'veengoot'! De Barchemse Veengoot.

Mooie naam, waar ik erg aan moest wennen overigens. Maar dat moest dan wel via Lochems grondgebied. Niet dat die Lochemmers destijds de straat opgingen om te protesteren zoals nu, maar ze hoefden en wilden dat water uit de Wildenborch van Staring niet.

A.C.W. had een slim plan. Hij had oog op een drassig stukje Lochem, het Sek. (bij de Sekdijk). Ook erg nat. Als hij dat in bezit kreeg kon hij dat ook ontwateren en er dennen op planten. Maar helaas, dat Sek was in het bezit van een Lochemmer met heel veel invloed. Het lijkt een beetje op de huidige huizenmarkt in de Wildenborch. A.C.W. werd het met deze man eens. Hij bood een riant bod en hebben die kip. En...Lochem was uit de financiële nood!

En zodoende stroomt Wildenborchs water nog steeds via die Barchemse Veengoot in de Berkel. (Zie het ware verhaal in Bert Scova's boek A.C.W. Staring blz.211)

En al dat gratis extra water deed de waterstand in het laatste stukje Berkel natuurlijk goed, zodat de zompen meer mee konden nemen vanuit de stad Lochem naar Zutphen.

Trots bekijken wij nu deze *RIVIER*, vanachter het raam. Warm en comfortabel vanuit onze luie stoel!

Welke (oud?) Wildenborcher kan dát nou zeggen!

Landrot

P.S.

Na afloop van de Schootan op 24 oktober j.l. telden wij de enveloppen.....

En deden er het zwijgen toe.... Geweldig!

Vreselijk bedankt voor alle goede woorden, kado's en gaven.

Inmiddels zijn we twee keer hiervan naar de opera in Essen bij de burens geweest. En we schafften ook nog twee terrasstoelen aan, zodat we vanaf het balkon de waterstand in de Berkel goed in de gaten kunnen houden.

Alle goeds namens ons beiden,
Vronie en Ben

Dichteres Pink Meltzer schreef tijdens een bezoek aan haar broer en schoonzus Lucas en Christine Meltzer aan de Galgengoorweg onderstaand gedicht over ons buurtschap:

DE WIND WAAIT WILD
ROND AL DIE BOMEN
VERHALEND
VOL VAN
EEUWIG DROMEN
EN ALLES
WAT ER
WEER GAAT KOMEN

EEN UIL KRAST VER UIT
IN DE MORGEN
ROLT WEIDS EN WIT
WOLKEN OVER WEILANDEN
OVERSTROMEN AKKERS
SEKDIJK EN GALGENGOOR
WAAR VOGELS ONTWAKEN
VOLOP IN KOOR

JUBEL EN JUICH
IN OPSTAAN
ZONDER ZORGEN
WETEN VAN DE DAG
TOT MORGEN
IN DIT LAND DAT WAAKT
MET VRIENDSCHAP EN ZORG
NAOBERSCHAP IN DE WILDENBORCH

Pink Meltzer,
dichteres (in) Leiden

Schoonmaakrooster Kapel

Vanwege de maatregelen rondom corona vinden er in de Kapel nog steeds minder activiteiten plaats, vandaar dat er ook minder frequent hoeft te worden schoongemaakt. Wordt u niet gebeld, dan vervalt deze keer de schoonmaakbeurt.

2022	
Maart	Alma v.d. Schoot – Ineke Braakman – Frieda te Lindert
April	Erika Scharrenberg – Kristie Ezerman – Dini Schoolen
Mei	Anja Plagt – Gerda Bijenhof
Juni	Christina Oosterhoff – Christine Meltzer

Staat uw naam nog niet op de schoonmaaklijst, maar bent u wel bereid om één, maximaal twee keer per jaar een paar uurtjes mee te helpen onze Kapel schoon te houden, stuur dan een mailtje naar Reinier Klein Brinke: reinierkleinbrinke@planet.nl
Bellen mag ook: (0575) 55 65 12 of (06) 25 06 66 70.

Wees ook eerlijk en meld het wanneer u wel op de schoonmaaklijst staat, maar het eigenlijk toch wat te belastend vindt.

De lijst van werkzaamheden hangt in de werkkast.

Agenda:

Bij het ter perse gaan van deze Wildenborcher waren er nog geen data van activiteiten definitief.
Maar daar komt vast heel snel verandering in.

Verenigingen:

Vanwege het Coronavirus zijn de bijeenkomsten van de Wildenborchse verenigingen ook nog steeds onder voorbehoud.

Schietvereniging: Elke dinsdag, van 20.15 uur tot 22.30 uur

Wildenborchse Vrouwenclub: Laatste donderdag van de maand van 20.00 uur tot omstreeks 22.00 uur van oktober t/m april

Klootschieten: 3de zondag van iedere maand
10.00 uur verzamelen bij de Kapel